

ШОЪЛ ТАВЫСЫ

РЕСПУБЛИКАЛЫК
ЯМАГАТ-ПОЛИТИКАЛЫК ГАЗЕТА

ГОЛОС СТЕПИ

РЕСПУБЛИКАНСКАЯ
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

№ 36 (8620)

8 СЕНТЯБРЬ

2016 йыл

КИШИ ЮМА

КЫРК КИЙИК

1931-нши йылдан алып шыгады

Тыншаюв куъни деп белгиленген

Дагестан Республикасынынъ Окметининъ «Мусулманлардынъ Курман байрамы акында» Токтасы ман №259 (31 август 2016 й.) «Намыс эркинлиги эм дин биргелеслер акында» Федераллы законынынъ №125-ФЗ (26 сентябрь 1997й.) 4-нши статьясынънъ 7-нши пунктына келили кепте эм «Дагестан Республикасынънъ Муфтияты» деген Орталык ислам дин организациясынънъ шақырувы ман 2016-нши йылдынъ 12-нши сентябри республикамызда тыншаюв байрам куъни деп белгиленген. Соьйтип, бу йыл Дагестанда Курман байрам 12-нши сентябрьде байрамшыланаж.

Кутлавлар

Баалы ердеслер!

Сизди Курман байрамы ман кутлайман.

Курман байрам – ер юзиндеги баъри мусулманлар ушин киели маънели байрам. Коьп оьмирлер узагында келеяткан бу аьдетли дин байрамы баъри мусулманлардынъ Уллы Кудай алдында тазалыгын, алаалыгын, бир-бирине саваплыгын, йогары ян-эдап байлыкларын шайытлайды. Байрамынъыз хайырлы болсын! Баъринъизге де берк ден савлыкты, тынышлыкты, наьсипти эм коьп яхшылыкларды йорайман!

В.ДЕРЕВЯНКО,

ДР-нынъ Сырт территориаллык округындагы ДР Акимбасынынъ Толы ыхтыярлы ваькили.

Ногай районнынъ сыйлы яшавшылары!

Курман байрам мусулман дуньясында энъ маънели оьзгерислердинъ бириси. Ол ислам динининъ йогары анъ-акыл эм эдаплык байлыкларын шайытлайды. Бу байрамнынъ маънеси – ийгилик, саваплык эм Кудаймызга бас ийувъ. Ол бизим ынанымызды беркитеди, аьдемлердинъ юреклеринде суьйиниш эм сенимлик тувдырады.

Аьр бир уйге, аьелге Курман байрам ийман эм тынышлык, тыпаклык эм берекет, ден савлык эм узак оьмир, наьсип аькелсин!

К.ЯНБУЛАТОВ,

«Ногайский район» МО акимбасы.

Ногай районнынъ сыйлы яшавшылары!

Сизди ярык эм таза Курман байрамы ман кутлайман. Бу аьдетли дин байрамы Меккада аьжилик кылув заманы кутылган куьннен сонъ, Мина даньылында курманлык этув мен басланады. Байрам куьнлеринде биз ийги дин аьдетлеримизге таянып, бир-биримизге яхшылык йораймыз, топырак болган авылдастарымызды эскеремиз. Курман байрамы элимизде, сав дуньяда тынышлыкты, эмишликти беркитувге уйкен улсын косады.

Байрамынъыз хайырлы болсын! Баъринъизге де коьп яхшылыкты, узак оьмирди, йогары уьстинликлерди йорайман.

М.МАМАЕВ,

ДР Халк Йыйынына депутатка кандидат.

ТЕРРОРИЗМГЕ КАРСЫ МАКУЛЛАСУВЛЫК КУЪНИ БЕЛГИЛЕНДИ

Юректен кетпес кайгы

Йыл сайын 3-нши сентябрьде Россияда терроризм мен куьресувде макулласув куъни белгиленеди. Аьдетинше, бу куьн элимиздинъ туьрли муьйислеринде террористлердинъ колыннан кеткен аьдемлердинъ эстелигине, терроризмнинъ эм экстремизмнинъ алдын шалувга багысланган шаралар озгарылады.

Сондай эстеликли шара Терекли-Мектеб авыл маданият уйининъ алдында озды. Митингте Терекли-Мектеб авыл школаларынъ окувшылары, учреждениелер эм организациялар куллыкшылары эм авыл яшавшылары катнастылар. Шарада Дагестан Республикасынънъ Яслар ислери бойынша министри А. Гаджиев, «Ногайский район» МО администрация акимбасынынъ куллыгын юритувчи си Р.Шангереев, онынъ орынбасары А.Межитов, «Ногайский рай-

он» МО Ямагат палатасынынъ председатели Э.Саитов, полиция начальнигининъ куллыгын юритувчи си, полиция подполковниги Д.Аджибаев, Ногай районнынъ имамы М.Атангулов, Билимлендирув управлениесининъ етекчи си К.Отегенова, «Шоьл тавысы» республикалык газетасынынъ бас

редакторы Э.Кожаева, «Яслык» яслар орталыгынънъ директоры С.Сарсеев ортакшылык эттилер.

Оьз соьйлевлеринде шара катнасувшылары терактларда ян бергенлерди эсине алып, олардынъ йигитлиги алдында басларын иймеге керек экенин айттылар. Солардынъ ишинде бизим ердес-

леримиз де бар – Э.Аджигельдиев, И.Койлубаев, З.Акмурзаев. Соьйлегенлер баъри россиянлыларды, район яшавшылары терроризм мен куьресувде бирлеспеге шақырдылар, неге десе тек тыпак, бир ниетли халк сол баьледи енъмеге болады. Ызгы соьзди А.Джанибеков атындагы школа окувшысы Анвар Аракчиев алды, ол оьз тенълерине келеектегимиз тынышлы болар ушин коьп куллык этпеге керегин айтты.

Шарадынъ ызында окувшылар авага тынышлыктынъ белгиси – ак шарларды йибердилер. Сондай шаралар районнынъ баъри авылларында да оьгти.

Г.БЕКМУРАТОВА.

Суьверетте: ДР Яслар ислери бойынша министри А.Гаджиев.

САЙЛАВЛАР-2016

Кандидатлар ман йолыгыс

Озган юма Ногай район маданият уйинде Дагестан Республикасынънъ Халк Йыйынына КПРФ Дагестан рескомы атыннан депутатка кандидат Шатемир Мунгишиев, «Единая Россия» Дагестан регионалык боьлгиннен депутатка кандидат Мурат Мамаев пен сайлаушылардынъ йолыгысы болып оьгти.

Шарады «Ногайский район» МО КЦСОН етекчи си Г.Капитуллаева ашты эм юритти. Онынъ айтувы ман, бугуьн аьдетке коьре КЦСОН куллыкшыларынынъ занятиеси эди, ама коллектив соны кандидатлар ман йолыгыс кебинде озгармага суьйген.

Баслапкы соьзасуьйкен кандидат Шатемир Мунгишиевке бериледи. Ол йыйылганларга кыскаша оьзининъ яшав эм ис йолы акында айтты. Ш.Мунгишиев аьр бир сайлаушы дуьрыс сайлау этпеге керегин анълатты. Аьлиги замандагы социал-экономикалык аьлдер халктынъ коьлеми: оьз кыйыны ман яшайтаган аьдемлер, пенсионерлер, ветеранлар, сакатлар, оькутувшылар, яслар ушин авыр экенин аян мысаллар ман шайытлады.

Ш.Мунгишиев Окмет аьр бир сайлаулар алдында да яшав-

ды ийгилендирмеге соьз беретаны акында эске салды. Совет Союзы бузылганлы 25 йыл оьгти. Ол аз заман тувыл. Сол шаклы заман ишинде коммунистлер элди индустриализациялауды оьткергенлер, Аталыкка шапкан немец-фашистлерди енъгенлер, бузылган халк хозяйствосын, авыл-калаларды кайтадан туьзгенлер. А бугуьн бир билгенимиз – йылдан-йылга бар болган ис орынларды да, учреждениелерди, организацияларды, кыйын акты кемитувъ.

– Биз соьйтип айтсак, коммунистлер тагы да граждан согысын этпеге суьедилер дейдилер. Бизге согыс керек тувыл. Бугуьн элдеги яшавды туьрлендирмеге тынышлы йосыклар бар. Солардынъ бириси – сайлаулар. Эндигиси халк та акыллы, билимли болган. Бизге элимиздинъ парламентинде коммунистлердинъ, патриотлардынъ саны коьп болганы керек. Соьйтип тек элимиздеги, республикадагы яшавымызды ийгилендирмеге болажакпыз, – деди Ш.Мунгишиев.

Кандидат Мурат Мамаев сайлаушыларды оьзининъ яшав эм ис йолы ман таныстырды.

М.Мамаевтинъ сайлаулар алдындагы программасы акын-

да «Шоьл тавысы» республикалык газетасынынъ бас редакторы Эльмира Кожаева хабарлады. Онынъ айтувы ман, кандидат депутат болып сайланса, ал деп Ногай районндагы Орта-Тобье, Кумлы, Батыр-Мурза, Шумлелик авылларында янъы школа меканларын курмага куьш салажак. «Единая Россия» партиясынънъ проектине коьре келеяткан йылларда республика еринде 32 школа куьрылмага каралады, сонынъ бириси Кумлы авылында.

Э.Кожаева М.Мамаев фельдшер-акушер пунктлары йок авылларда соларды курмага талап этеегин билдирди. Соны ман бирге ол кыйын яшав аьллерине туьскен аьдемлерге, сакатларга адресли коьмек этеек.

М.Мамаев программасына районнынъ газ келмеген авылларын газификациялауды да киргисткен. Ол сол ниетин «Газпром» аркасы ман Москвада уйкен Савлайросиялык газификациялау программасына киргистпеге шалысаяк.

– Биз ога баьримиз де коьмек этеекпиз. Мен онынъ командасында ислеекпен. Мурат Мамаев те, Шатемир Мунгишиев те аьрув туькымлардан, халкымыздынъ тийисли кандидатлары. Болса да сиз, сайлаушылар, оьзинъиз дуьрыс сайлауынъызды этинъиз.

«Единая Россия» – ол Россияды уллы берк патшалык этпеге шалысагаган партия. Президент Владимир Путин элимизди оьрлендирув ушин баъри куьшин де салады, – деди Э.Кожаева.

Келеяткан сайлаулар эм кандидатлар акында оьз ойын «село Терекли-Мектеб» СП МО администрациясынънъ акимбасы Зейдулла Аджибайрамов та айтты. Ол бугуьнги йолыгыска келген эки кандидат экеви де халкымыздынъ коьримли ваькиллери экенин белгиледи. Ама яшавды алдыга оьрлендирув керек.

– М.Мамаев яс болса да залимдей яшавды оьткен аьдем, ол Афганистан согысында катнаскан. «Единая Россия» партиясынънъ списогын бу сайлауларда районнымызда М.Мамаев, М.Аджеков, Д.Зарманбетов басшылайдылар. Мен Мурзадин Азевовты бек сыйлайман. Ол РФ Государстволык Думасына депутатка сайланаятыр, ким оьз ногайымыз сондай дережели депутат болганын суьймейди? Болса да Думага Умахан Умаханов та сайланса, оннан бизге сорамага тыныш болар эди, – деди З.Аджибайрамов.

Кандидатлар сайлаушылардынъ сорауларына явапладылар.

БИЗИМ ХАБАРШЫ.

ДЕПУТАТКА КАНДИДАТТЫНЬ ПРОГРАММАСЫ

Бас борыш – аьдемлер уьшин ислев

«Единая Россия» Савлайроссиялык политикалык партиясы быйылдын 18-нчи сентябринде болып озаяк сайлавларга республикада белгиле эм сыйлы граждандардын командасы ман бирге барады. Олардын аьрекети халктын яшав оьлшемин арттырувга, тынышлыкты эм эмишликти саклау, республика алдында туратган социаллык эм экономикалык борышларды шешувге каратылган. Профессионализм, аьдемлерге куллык этпеге аьзирлик – партия кандидатларынын бас критерийлери.

«Единая Россия» партиясыннан Дагестан Республикасынын алтыншы кере шакыртылаак Халк Йыйынынын депутатларына регионалык списогы бойынша Ногай районнын кандидат этилинип Мурат Зулькапиевич Мамаев коьрсетилген. Онын девизи: Аьдемлерди эситуув, аьдемлер уьшин куллык этуув.

Партиядын ювик йылларга каратылган аьрекетинин бас йоллары:

«Сапатлы билимлендируув – аьдемнин етимисли кепте оьрленувинин фундаменти».

«Билимлендируув тармагын модернизациялау» партиялык проекттин яшавга шыгаруу.

Батыр-Мурза, Кумлы, Шумлелик, Орта-Тобье авылларында янгы школа меканларын куруу.

Кара-Сув авылында балалар бавына янгы меканын куруу.

«Халк савлыгы – бас байлык».

«Яшав сапаты (Савлык)» партия проекти.

Медициналык ярдамнын сапатын армаган ийгилендируув эм сонун республика яшавшыларына якын болувын арттыруу уьшин пар-

тия тоьмендеги приоритетли йоллар бойынша куллыгын армаган бардырак:

ФАП-лар (фельдшер-акушер пунктлары) йок авылларда эм фермаларда соларды ашуу.

Ногай районнын медициналык организацияларынын материал-техникалык аьллерин беркитуув.

Авыл ерлериндеги ортак билимлендируув организацияларында физкультура эм спорт пан каьр шегуув уьшин тийисли аьллерди туьзуу ниет пен «Балалар спорты» деп аталган партия проекти яшавга шыгарылады.

Спорт пан аьрекет этуувге келисли аьллери болмаган айырым авылларда мобилли спорт майданларын ашуу.

Экологиялык аьллер – ол сол ерлерде яшайтаган халктын ян-коьнйил оьрленувинин эм социаллык болымлыгынын оьлшеми коьринетан «бияла».

Ногай районнда ерлердин кумланып барувы ман куьресуув уьшин карыжлар каралатаган «Барханы» деп аталган илми проекттин ислетуув.

«Единая Россия» партиясыннын принципиаллык орыны – патшалыктын баьри социаллык борышларынын толтырылувы. Кайдай экономикалык кыйынлыкларга да карамастан, биз авыр яшав аьллерине туьскен аьдемлер акында каьр шекпеге борышлымыз.

Ногай районнда яшайтаган кыйынлы яшав аьллерине туьскен аьдемлерге, бала заманыннан сакат болганларга адресли коьмек.

Кандидаттын социал-экономикалык подпрограммасы:

Куьнбагар, Бораншы, Шумлелик, Орта-Тобье, Уйсалган авылларына карап табият газопроводын куруу.

Орта-Тобье, Эдиге авылларына карап йолларды куруу.

Сув танькылыгын сезетан Ногай районнын айырым авылларында артезианлар казуу.

Карагас, Бораншы, Орта-Тобье эм Куьнбагар авылларына электротрансформаторларын салуу.

Яслар политикасы эм спорт:

Ногай районнда хош коьрилеган спорттын туьрли кеплери бойынша ярысларды оьткеруув.

Биз баьримиз бирге куьшил! Биз баьримиз бирге болсак, баьри затка да етисермиз!

ДАГЕСТАНСКОЕ РЕСПУБЛИКАНСКОЕ ОТДЕЛЕНИЕ КОММУНИСТИЧЕСКОЙ ПАРТИИ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

РЕСПУБЛИКАНСКАЯ ГРУППА КАНДИДАТОВ В ДЕПУТАТЫ НАРОДНОГО СОБРАНИЯ РЕСПУБЛИКИ ДАГЕСТАН

МАХМУДОВ МАХМУД ГАДЖУЛАЕВИЧ АЬЕЗОВ МУРЗАДИН АЛИБЕКОВИЧ МУРТАЗАЛИЕВ МАГОМЕД МАКСУДГАДЖИЕВИЧ

МЫ ВМЕСТЕ ВОЗРОДИМ ДАГЕСТАН!
Выборы 18 сентября

КПРФ Дагестан регионалык боьлигинин сайлавлар алдындагы программасынын 10 тезислери

Халк предпринимательди туьзуув, боьтен де авыл хозяйствосында. Ол авыл хозяйстволук этинлерди орта халклык байырлыкта сакламага себеплик этеек.

Производстводын патшалык секторын эм ерли товар болдыруушларды яклав. Сатып алуушлар яктан товарларга кызыксынувлык тувдырууды республикалык патшалык казынын бирлик орталыгы аркасы ман коьтергишлеекпиз.

Бюджет тармак куллыкшыларынын киши кыйын ак дережесин арттырувга етисекпиз.

Калаларда эм авылларда янгы ис орынлар туьзуув Программасы. Ясларга олардын окувын, куллыкка туьсувин, оьсуув эм оьрленуув перспективасын канагатлаува ярдамласуу.

Киши предпринимательство оьрленувин себеплик этуув. Киши предпринимательди яклав

уьшин гарантия фондын туьзуув.

Исши аьдемге – тегин турак уй. Республикадын патшалык курылыс индустриясын кайтадан тургызармыз.

«Согыс балалары», капремонт уьшин льготалар акында республикалык законларды кабыл этип алуу.

Республикалык дережеде йогары технология-

лык медициналык ярдам этуув уьшин буйымларды кенейтуув.

Коррупцияга карсы законларды куьшлендируув эм оларды толтыруу уьстинде депутатлык корпусыннын тергевин токтастыруу.

Толы оьлшеминде инфраструктуралык программаларды (йоллар, газификация) кабыл этип алуу эм оьрлендируув, олардын реконструкциясы.

Дагестан коммунистлеринин программасы – ол Республикадын оьрленуув программасы.

КОНЦЕРТ

«Единая Россия» партиясын яклайык

Дагестан Республикасынын патшалык филармониясынын яй майданында, «Единая Россия» партиясынын Дагестан регионалык боьлигинин куьш салуу ман «Звезда Султана» деген концерт программасы болып озды.

Мунда каравшылар алдында тек республикадын тувыл, Сырт Кавказдан эстрада артистлери йьрладылар.

«Единая Россия» партиясы уйгынлаган шарада ДР Халк Йыйынынын Председатели, партиядын регионалык боьлигинин секретари Хизри Шихсаидов, РФ Федераллык Йыйынынын Государстволук Думасынын депутаты Мурад Гаджиев, РФ Федерал-

лык Йыйынынын Государстволук Думасынын депутатына кандидатлар: Ю.Левицкий, А.Маграмов эм А. Эмиргамзаев ортакшылык эттилер.

Концерт программасын ДР Халк Йыйынынын Председателинин биринши орынбасары, «Единая Россия» партиясынын регионалык боьлигинин секретаринин биринши орынбасары Юрий Левицкий шатлыклы аьдеашты. Ол оьз соьзинде ДР Аькимбасы Р.Абдулатипов маданият тармакка уйкен маьне берип карайтаганын белгилеп озды.

– Онын алдыга салартаган борышларынын бириси – аьр бир авылда, калада аьдетли маданият Орталыгын ашуу эди. Бу-

гуьнлерде сол борыш толтырылган. Солай ок республикамызда Дослык уйи мен, Поэзия театры ман эм сондай баска маданият объектлери мен оьктемсыймиз, – деди ол.

Хизри Шихсаидов болса, бизим эстрада артистлеримизди, баска республикалардан келген конактарга оьз разылыгын билдирди эм баалы савгалар тапшырды.

Дагестан эм Карашай-Шеркеш Республикаларынын ат казанган артисти Айгази Айгумов (Султан) «Единая Россия» партиясынын регионалык боьлигине, концертти уйгынлаганы уьшин, разылыгын билдирди эм мунда шайытлык эткен каравшыларды келеятырган сайлавларда тавысларынызды «Единая Россия» партиясына бериниз деп шакырды.

ЯНЪЫ ОКУВ ЙЫЛЫ БАСЛАНДЫ

Куваныш саввлели байрам

З.Аджибайрамов, район йыйынынын депутаты Ш.Мунгишиев, УО методисти М.Джуманбетова, ата-аналар атыннан А.Тунгатарова эм баскалар шыгып сойледилер.

Биринши занъды 1-нши класс окувшысы Махмуд Акмурзаев эм 11-нши класс окувшысы Исмаил Шатомиров бердилер. Сондай шатлыклы аялде басланды Янъы окув йылы.

Кадрия атындагы школада Янъы окув йылына багысланган линейка шатлыклы аялде оьтти. Шарада коьплеген конаклар бар эди, солардын ишинде – авыл аькимбасы З.Аджибайрамов. Ол оьз соьлевинде баьрисин де Янъы окув йылы басланганы ман кутлап, коьп уьстинликлер эм ийгиликлер йорады. Солай ок ийги йоравлар ман район администрациясында согыс эм ис ветеранлар советининь председатели А.Сангишиев, УО специалисти А.Маликова шыгып соьйледилер.

Баьри йыйылганларды сондай ярасык байрам ман школа директоры А.Акимова кутлады. Биринши кере школадынъ босагасын абытлаган окувшыларга коьп ийги йоравлар этилди. Биринши занъды сокпага сый 1-нши класс окувшысы Ильяс Аджиевке эм 11-нши класс окувшысы Сабир Исламовка этилиндди. Савлай районнымыздынъ школалары капыларын ашып, окувшыларын хош алды. Олар билим, тербия алып, элимиздинъ келеектегисин колларында берк ыслар деп сенемиз.

Г.БЕКМУРАТОВА.

1-нши сентябрь - Билимлер куьни - окувшыларга энъ де маьнели байрам. Янъы окув йылы савлай элимиз бойынша басланды. Терекли-Мектеб авыл А-Х. Джанибеков атындагы орта школасында биринши класска барган саьбийлерди хош алув линейкасы озды. Келген конакларды, окытувшыларды, окувшыларды, ата-аналарды кутлав соьзи мен школа директоры К.Ярикбаева хош коьрип алды. Конаклар атыннан «Ногайский район» МО Ясуьйкенлер советининъ председатели Р.Мурзагишиев, «село Терекли-Мектеб» СП МО аькимбасы

Кутлавлар

Сыйлы окувшылар, окытувшылар эм студентлер!

Сизди янъы басланган 2016-17-нши Янъы окув йылы ман кутлайман.

Бизим баьри патшалык байрамлары арасында Билим куьни энъ ярык эм таза байрам, неге десе ол ал деп бизим окушы балаларымыздынъ, студент ясларымыздынъ байрамы, солай болганда Билим куьни – ол яслыктынъ, илми алуьвга ымтылуьвдынъ шатлыклы оьрметли куьни! Бизим элимизде буриннан бери билимнинъ орыны бек сыйлы. Элимиз совет йылларында дуьня бойынша билим эм илми тармагы энъ де оьрленген эллер сырасына кирген. Сога шайыт кыска заман ишинде Аталыгымыздынъ атомлы патшалык болуьвы, космоска биринши болып йол ашуьвы, илми-техникалык оьрленуьви. Буьгуьнлерде де билим эм илми бизге алдыга, янъы оьрлерге оьрленуьв уьшин бек керекли.

Баьринъизге де Янъы окув йылында уьйкен янъы уьстинликлерди, терен билимди, ден савлыкты, яратуьвиьлык исти йорайман.

Оьрметли авылдастар!

Сизди мусылманлардынъ таза ярык ийги куьнлери – Курман байрамы ман кутлайман. Бу нурлы куьнлерде биз курманлык этуьвимиз бен, оьзимиздинъ тилек дуаларымыз бан янларымызды тазалаймыз, ийгиликке эм дуьрыслыкка сенимлигимизди беркитемиз. Байрам куьнлерде биз ийги дин аьдетимизге таянып, халкымызга яхшылык йораймыз, арамыздан кеткенлерди сый ман эскеремиз. Курман байрам элимизде, республикамызда тынышлыкты, эмишликтти беркитуьвге уьлисин косады.

Баьринъизге де берк ден савлыкты, паракатлыкты, коьп суьйинишлерди, уьйкен уьстинликлерди, наьситти эм суьйимликтти йорайман!

М.АВЕЗОВ,

*КПРФ Дагестан рескомынынъ секретари,
КПРФ Ногай райкомынынъ 1-нши секретари.*

Ногай районнынъ сыйлы яшавшылары!

Анъ -акыл байлыгын арттыруьвга ымтылуьв ман, аьдемнинъ япсарсыз ийгилиги эм аьдиллиги мен, касынъдагыларга суьйим эм ата-бабаларымыздынъ динине алаллык пан белгилли болган бу куьнде сизди сыйлы Курман байрамы ман кутлайман.

Бу байрам аьр бир уьйге йьлуьвлык эм суьйиниш, тил бирлик эм берекет, юрекле-ринъизге ярык уьмитлер аькелсин. Келеек куьнге сенимди беркитсин.

Баьринъизге де коьп миллетлик эм коьп конфессиялык Россиядынъ, Ногай районнынъ эмишлигине каратылган тийисли ислеринъизде етимислер, берк ден савлык, тынышлык, наьсит йорайман!

З.АДЖИБАЙРАМОВ,

«село Терекли-Мектеб» СП МО аькимбасы

**Биз 42 миллионнан артык.
Биз – пенсионерлер!**

Партиядынъ ниети:

«Россия пенсионерлерининъ партиясы дуьрыслык уьшин» деп аталган политикалык партиясынынъ бас ниети – патшалык власть органларында аьлиги замандыгы эм келеектеги пенсионерлердинъ коьп миллионлы армиясын тийисли кепте эм белсенли аялде коьрсетуьв эм кызыксынвларын коршалав.

Сонынъ уьшин этпеге керек:

– 2016-ншы йылда Россия Федерациясынынъ Федераллык Йыйынынынъ Государстволык Думасында, Россия Федерациясынынъ субъектлерининъ сайланатаган власть органларында эм муниципаллык образованиелеринде партиядынъ ваькиллери болуьвын канагатлаьв;

– Россия гражданларынынъ ыхтыярлары эм мыратларын миллионлаган аьдемлердинъ ыхтыярларын коршалайтаган, аьр бир аьдемнинъ яшавынынъ пенсия кезегин тийисли, онъайлы кебинде канагатлаьтаган, толтыруьвы власть органлары уьстинде сенимли эм баьри яклы тергевди салатаган ыхтыярлар нормаларын аьзирлев, каьыл этуьв эм яшавга шыгарув аркасы ман хайырлы кебинде аьжетсизлев;

Пенсия – патшалыктынъ савалыгы тувыл, а таза кыйын ман казанылган карыжлар!

Партия социаллык канагатлаьвдынъ киши нормалары акында 102-нши Халклар ара Исти уйгынлаьв конвенциясын ратификация этуьв уьшин белсенли кепте тавысын коьтереди. Сол конвенцияга коь-

ре баьри де социаллык тармаклары, айтпага, медициналык канагатлануьв, аналык, куллыксызлык, картлык, сакаатлык, производствода болып озган хатели ис пен эм кесписи мен байланыслы авыруьвы, аьел асыравшысын йюьвы ман байланыста киши нормалар токтастырылады.

Кайсы бир аьдемге де эки зат маьнели эм актуальли – коршалануьвын сезуьв эм эртенъги куьнге сенуьв. Аьли ол зат айлакта маьнели. Ис санкцияларда да, экономикалык кризисте де эм баска туьрли халклар ара аьллерде де тувыл. Рынок замандарында да ога айырым уьстинликлерге етиспеге амал берген аьлиги замандыгы Россиядынъ экономикалык потенциалын туьзуьвдинъ негизин кураганлар, эндигиси биревге де керек тувыл болып, кырда калганлар. Ис аьне сонда.

Ога ислемеге эм оьз иси уьшин тийисли казанылган келимди, сыйды алуьвга амал береттаган эмишлиги, солай ок таза кыйыны ман канагатланган картлыгы болган, хайырлы правовой патшалыкта яшайтаган яваплы эм социаллык ягыннан коршаланган гражданин – мине биз ымтылаьтаган, етиспеге куьресетаган ниетимиз!

18-нши сентябрьде – Россия Федерациясынынъ Федераллык Йыйынынынъ Государстволык Думасына депутатларды сайлавлар.

Сайлавларга келинъиз – оьзинъиз уьшин тавыс беринъиз! Бизим куьшимиз бирлигимизде!

Сайлав бюллетениндеги бизим номеримиз – 3.

РАЙОН ЙЫЙЫНЫ

Кезекли сессия

2016-ншы йылдынъ 22-нши сентябринде эртенги 10 саьатте «Ногайский район» МО Депутатлар йыйынынынъ 33-нши сессиясы озгарылаьк. Онынъ ис куьнделигинде тоьмендеги соравлар каралаьлар:

«Ногайский район» МО Депутатлар йыйынынынъ сессиясынынъ «2015-2018 йылларга «Ногайский район» МО экономикалык эм социаллык оьрленуьвининъ комплексли программасы» деген карарынынъ (№ 153 29 июнь 2015-нши йыл) толтырылуьвы акында.

Айырым аьрекет юритетаганлар уьшин налог тоьлевин эсаплаьвда кулланылаьтаган К2 негизли келимликтинъ коьфициентининъ маьнелерин туьрлендируьв акында.

«2016-2020 йылларда «Ногайский район»

ЯШАВШЫЛАР ЭСИНЕ

О-о! Калай тыныш экен!..

Табиаьт газды кулланганы уьшин акын уьйден де шыкпай кайтип енъил эм тыныш тоьлемеге болады? Эндигиден армаган бу соравга кыйналмай явапламага болады: соны этуьв уьшин газды йиберуьвши компаниядынъ сайтына кирмеге эм «Абоненттинъ байыр кабинетинде» регистрацияланмага керек.

Газ уьшин тоьлев акын «Абоненттинъ байыр кабинетинде» ООО «Газпром межрегионгаз Пятигорск» компаниясынынъ www.kawkazgr.ru сайтына кирип тоьлейтаганлардынъ саны артып барады.

«Абоненттинъ байыр кабинети» коьп функционалы: мунда тек газ уьшин акты тоьлеп калмай, солай ок эсаплаьв приборынынъ коьрсетимин бермеге, тоьленген акшалардынъ кайда кетуьвин термеге, туьрли себеплерден тура ай сайын газ уьшин акларын тоьлеп болмайтаган кардашларынынъ уьшин акша тоьлемеге боласыз. Бу онъайлыктынъ хайырына газды куллануьвшилар ийги белгилерин бергенлер.

«Газпром межрегионгаз Пятигорск» сайтында «Абоненттинъ байыр кабинети» деген

МО-сында ямагаттынъ правовой билимин эм акылын кеплеьв уьшин комплексли шаралар» программасын токтастыруьв.

«Ногайский район» МО-сынынъ Уставынынъ Ногай район прокуратурасына келисли кесегине туьрленислер киритуьв акында» проектин каьыл этип алуьв.

Ыхтыярлы тергевлер озгарар уьшин Ногай район прокуратурасына нормативли ыхтыярлар актлары эм солардынъ проектлерин беркитуьв йорыкларынынъ Положениесин беркитуьв акында.

А. ЯНМУРЗАЕВ,

«Ногайский район» МО Депутатлар йыйынынынъ председателининъ орынбасары.

янъы тоьлев сервиси ашылганлы бир йыл оьгип-оьтпей, онынъ амаллары ман Дагестан Республикасынынъ 3411 абонентлери пайдаланганлар. Бу абонентлер оьзлерининъ лицевой счетларын дистанционлы йорык пан онъламага эп тапканлар.

Акты тоьлеьвдинъ сондай йорыгы аркасы ман заманды заьлимдей эконолмамага, шеретлерде турмаска, счетчиктинъ коьрсетуьвлерин бермеге эм оьзинъ оьзинининъ тоьлеьвлеринди тергемеге онъайлык тувады. Абонент газ уьшин акын суьйген заманында Интернетти бар кайсы компьютерден де, планшеттен, смартфоннан тоьлемеге болады. Баьри тоьлеьвлер де комиссиясыз.

«Абоненттинъ байыр кабинетинде» регистрациялануьв эм куллык этуьв бойынша тийисли инструкция ман www.kawkazgr.ru сайтынынъ баслаькы бетинде таныспага боласыз. Эгер бу яктан кайдай ды бир соравлар тува калса, абонентлер ЛКА техникалык колтыклав службаьсына support@cmorodina.online адреси бойынша электронлы хат яьбага боладылар.

Дагестандагы «Газпром межрегионгаз Пятигорск» ООО пресс-службаьсы.

РАЙОН ЕТЕКШИСИ

Алдыга сенимли абытлайды

Бабаюрт районунын акимбасы Э.Карагишиев январда 40 йыллык мерекесин белгиледи. Яс район етекшиси приоритетли борышларын шешувине, яшавшылардын яшав-турмысын ийгилендирувге, район экономикасын оьрлентувине уйкен маъне берип, исине йогары кеспили карап, алдыга сенимли абытлап келеди.

Эльдар Гусейнович Карагишиев 2015-ншы йылдын декабрь айынан алып «Бабаюрт район» МО акимбасы аьрекетин юритип баслады.

Ол 1976-ншы йылдын 18-нши августында Бабаюрт районунын Бабаюрт авылында тувган. 1998-нши йыл Дагестан патшалык университетинин юрист бьблигинде окувын етимисли тамамлап, 2000-ншы йылларда Бабаюрт район прокуратурасынын следователи болып оьз аьрекетин баслайды. 2003-нши йыл оны Бабаюрт районунын прокурорунун орынбасары этип сайлайдылар. 2008-нши йылдан 2009-ншы йылга дейим Эльдар Хусейнович Бабаюрт районунын прокуроры исин юритеди. Подполковник эм юстиция советниги болган Э.Карагишиев оьз исин район акимбасы болып баслаганы коьп болмаса да, ол кесек заман ишинде билимлендирув тармагында, спортсменлерге эм талаплы ясларга демевлик этувде, районды ярастырувда маъ-

нели куллык этип келеди. Бабаюрт авылында онын етекшилиги мен культура эм тыншаюв паркы каралган, фонтанлар салынган, балалар ушин ойын майданлары ярастырылган.

Бабаюрт району республика, савлайроссиялык, халклар ара ярысларда ортакшылык эткен спортсменлери мен белгили. Бабаюрт район администрациясында граждандар ман йолыгысулар йыйы озгарыладылар. Эм сол йолыгыслар район яшавшыларына болган маъселелерин шешувде демевлик болады. Айтпага, район акимбасы йолларды ярастырув, авыл яшавшыларын сув ман канагатлав, емис эм ясылша консервалар, суьт эм суьт азыкларын азирлев бойынша киши заводларын курмага, спорт заллар эм школага дейим билимлендирув учреждениелеринин етисеплигинин маъселелерин шешув уьстинде аьрекет этпеге мыратланады.

Яс етекшидин алдында салынган мыратлары район яшавын ийгилендирувге, оны йогары сапатлы этувге каратылган. Эм сол мыратлардын аьр бириси келеекте яшавга шыгарылып, район яшавшылардын керексинувлери толып, Дагестан республикасында алдышы районлардын сырасына киреегине сендиреди.

Суьвретте: «Бабаюртовский район» МО акимбасы Э.Карагишиев.

ЙОЛЫГЫС

Халк маъселелерине маъне берип

Январда Бабаюртта муниципалитетлер яшавшылары ман «Единая Россия» Савлайроссиялык партиясынын Дагестан регионаллык бьблигинин РФ Федераллык Йыйынынын Государстволык Думасына депутатка кандидат, Ортакроссиялык Халк фронтынын Дагестан бьблигинин сопредседатели Умахан Умаханов пан йолыгыс уйгынлапып оьтти. Савлай районнын 600-ден артык яшавшылары оьз маъселелери бойынша хабарласув мырата Россия халкларынын маданият орталыгынын залында йыйылдылар.

– Депутатларга кандидатлар болганлар район яшавшылары ман

коьп хабарласага тийисли. Бугуьнги йолыгыс сыйлы кандидатымыз Умахан Магомедгаджиевичке биздеги маъселелер акында яшавшылардын оьзлериннен билмеге демевлик этеегине сенемиз. Неге десе кайсы чиновниктин де исинде олардын шешилуви бек маънели орынды тутады. Элбетте, бугуьнлерде «Единая Россия» партиясынын ыхтыяры бойынша уйкен электораллык демевлиги бар. Ама партия агзаларынын парахат турмага ыхтыяры йок, олар яшавшыларга уйкен эсти эм демевликти этпеге тийислилер,– дейди Бабаюрт район акимбасы Э.Карагишиев.

Кутлавлар

Аявлы ногай ямагаты!

Баьриньизди де сыйлы Курман байрам ман кутлайман. Туьрли маъселелерге толган яшавымызда сондай уллы байрам аьдетлеримиз бизди бирлестиреди, ийгилендиреди. Аьр бир аьдемге, аьр бир ногай уйине йылы берекетти, Алла-Тааладын разылыгын, саваплыгын, уьстинликлерди эм тил бирликти йорайман!

У.УМАХАНОВ,

РФ Федераллык Йыйынынын Государстволык Думасына депутатка кандидат.

Ногай районунын сыйлы яшавшылары, оьрметли дин аьрекетшилери!

Аьр бириньизди сыйлы Курман байрамы ман кутлайман. Бу ийги ярык таза куьнлерде бизим баьри сенимимиз эм ойларымыз Ялгыз бир Уллы Кудайымызга каратылган. Ол бизге оьз ярыкавын, шынты дурыс йолымызды таппага ярдамын этсин! Таза нурлы Курман байрам куьнлери аьр бир уйге эм аьдемге йылувлугын, берекетин, шатлыгын, куьезин берсин! Баьриньизге де эмишликти, узак оьмирди, татымлыкты, наьсинти эм оьрленуьди йорайман!

А.ЗИМИН,

«Тарумовский район» МО администрациясынын аькимбасы.

Сыйлы Ногай район яшавшылары!

Республикамыздын эм Ногай район яшавшыларын, дин ямагатымызды ярык эм таза Курман байрамы ман кутлайман!

Бу байрам –мусылман дуниясында маънели оьзгерислердин бириси. Байрам куьнлеринде биз ийги дин аьдетлеримизге таянып, бир-биримизге яхшылыклар йораймыз! Курман байрамы элимизде, сав дунияда тыншылыкты, эмишликти беркитуьвге уйкен уьлисин коьсады.

Баьриньизге де берк ден савлык, яхшылыклар, парахатлык, макулласувды йорайман.

Э.КАРАГИШИЕВ,

«Бабаюртовский район» МО аькимбасы.

АВЫЛДАСЫМЫЗ АКЫНДА

Кобньил куватына толы

Белсенли яшав аьрекетин мен яшап эм ислеп уйренген аьдем ушин тоьгерегиндеги дуния куьнде де кызыклы, ыспайы эм бай. Сондай аьдемлер оьзлеринин юреклериндеги яшавга суьйимлиги мен баскаларды да коьнйиллендиредилер эм элимиз, еримиз ушин хайыр этпеге шаькырадылар.

Авылдасымыз Темирхан Бегадиевич Койбаков (суьвретте) – бугуьнлерде Ставрополь крайынын Киров районунагы Зольский станицасынын 4-нши номерли англис тилди терен кепте уйренуьвиш школасында окутувшы. Темирхан оьзи Терекли-Мектеб авылында тувган. Ол аьли яс заманынан оьзи окыган А.Джанибеков атындагы орта школасынын окув эм ямагат яшавында аьрекетли катнасаган эди. Ийги окувшы, айтылган спортсмен Темирхан авылдасымыз сол йылларда школа эм район ериндеги коьп билимлендирув шараларында да уьстинликли ортакшылык этип келген. Ол школа йылларында бокс пан да каьр шегетаган эди, соньында Махачкалада студент йылларында «Динамо» спорт ямагатында бокс пан аьрекет эткен. Школадан сонь ол Дагестан патшалык пединститутунин индустриаллык факультетин окып кутарган. Сонь бир неше йыллар Ногай район иш ислер бьблигинде ясы етпегенлер ислери бойынша инспектор, билимлендирув управлениесинде спорт эм баслапкы аьскершилик азирленуьв иси бойынша методист, Кадрия эм Кара-Сув орта школаларында окутувшы болып куллык эткен.

Аьлиги заманда Т.Койбаков 16 йылдан бери йогарыда белгиленген школада ОБЖ дерисин окутувшы уйгынлашы болып ислейди. Баьри яктан да билимли, методология эм психология негизлерин, заманга келисли педагогика технологияларын билуьви ога окутув-тербиялав исин оньлы кепте туьзбеге аньсатлык береди. Авыл школасында ети йылдан бери «Туьз коллы туьбек атувшы», «Юнармеец» кружокларын юритеди, 1-нши номерли пост куллыгын уйгынлайды.

2005-нши йылда Ставрополь крайынын билимлендирув учреждениелеринин аьскершиликсинин баслапкы окутув негизлеринин энь ийги окув-материаллык базасы ушин карав-конкурста Темирхан Бегадиевичтин ОБЖ кабинети 1-нши орынды алган. Школада тир, оравлыклар йолы, баьри де талаплавларга келисли ОБЖ кабинети, «Соьгьс данькынын муьйиси» бар. Темирхан Бегадиевич школа ман станицадын ерли казаклары арасында да катнасуьвды оньлаган. Йыл сайын олар ман бирге «Казаклар туькымы соьнмеек», «РФ Савытлы куьшлер сырасына призывниклерди озгарув», Аталыкты саклашылар куьнине баьгьланган шаралар оьткериледи. Т.Койбаковтын аьрекетин мен школа окувшылары бир неше кере «Зарница» аьскершилик-спорт ойынынын район кезегинде баргылы орынларды алганлар. Старопавловск станицасындагы «Ракета» спорт-савландырув лагеринде оьткерилетан аьскершилик-кыр йыйылыслар эндигиси ийги аьдет болып токтаган.

2005-нши йылдан алып Т.Койбаков Ставрополь крайынын Оькметиндеги Яс-явк союзнын координационлык советинин агзасы болады. Аьскершилик-спорт клубларынын етекшилеринин край слетинде ортакшылык эткен. 2006-ншы йылдан алып ОБЖ-ОВС окутувшылар уйгынлашыларынын район методика биригуьвинин куллыгын басшылайды.

Кобньиллык етимисли ис аьрекетин ушин Т.Койбаков сол шаькы коьп савгаларга да тийисли этилинген. Айтпага, 2005-нши йылда ол Ставрополь крайынын ортак билимлендирув учреждениелери арасында карав-конкурстын сырагылары бойынша Билимлендирув министри А.Шабалдастын Сый грамотасы ман савгаланган. Сол йыл крайдын аьскершилик комиссары генерал-майор В.Татаренкодан Разылык хат алган. Оннан сонь да Темирхан Койбаков муниципаллык район администрациясынын аькимбасы П.Кожин, Билимлендирув министри А.Золотухин, Казаклар ямагатынын Павловск бьблигинин агаманы В.Кузнецов, район билимлендирув бьблигинин начальниги Н.Бессонов эм баска аькимлер грамота ман савгалаганлар. 2011-нши йылда Т.Койбаковка РФ Билимлендирув министрствосы атынан «Россия Федерациясынын ортак билимлендирув тармагынын сыйлы куллыкшысы» деген оьрметли ат берилген. Ол соны ман бирге «Россия ДОСААФ организациясына 85 йыл» деген эстеликли медаль мен де савгаланган. Талаплы авылдасымыз бу яктагы казаклар ямагатынын агзасы, ол яслар арасында патриотизм сезимин тербиялав исинде уйкен кайратлык пан катнасады.

Январда Темирхан Бегадиевич тувганлы 55 йыл толды. Тек ол йылларга енйилетанлардан тувул, ол дайым да коьнйил куватына, белсенликке толы. Бизде айтылганлай, картаймага заманы йок.

М.ЮНУСОВ.

Рамазан АБДУЛАТИПОВ

РАСУЛ ГАМЗАТОВТЫ ЭСЛЕП

Расул, неге бизди эрте тасладың,
Дагестанга кыйын заман туьскенде?
Баьрине де ювыгымыз сен болдың,
Авыр юкти алып юрдинь оьзиньде.

Йыр орнына авылларда ынъырав,
Сеси бирден келип-кетип турады.
Дуныяга таныс болдың эм уста,
Юк авырын кысып куышли бавырынъ.

Халкымызда ятлардынь коьп тавысы,
Босап калды энди бизим Дагестан.
Оьзинь бизди орта йолда калдырдынь,
Кирлигиннен, белки, оьзинь уялганнан.

Кайда бизим уйкы йойган кешелер?
Ойладык биз турар аман Дагестан.
Басларга да туьрли ойлар коьп келе,
Биз Расулга барамыз сол ойлар ман.

Яньбылыстан халкты калай саклайкы?
Таслай авыл, анасын эм агасын.
Бу яслардан тувар ма экен бир басшы?..
Бу ясларда болар ма экен ой-сабыр?

Акыл, ойды, Расул, бизден алгансынъ.
Бизге керек халкка салып сенимди,
Дувага деп йолга алып шыкпага.
Дагестаншы тутсын ийги аьдетти,

Керек бизге ях-намысты ысларга.
Расул, неге бизди эрте тасладың?
Куьзги бавда куьрегелер коьринмей.
Шалай басым тав уьстине мен салып,

Дува кимик, саклайман сен келердей.
Сен досым деп айта эдинь мага да.
Коьп зат бизде бар усаскан, тувыскан.
Айта эдинь: шакыраман, кел мунда.

Кайдан энди биз табайкы Расулды?
Сенинь йырынъ Дагестаннынъ уьстинде
Йырланады. Калган оннан ийги ыз.
Дагестанды дуныяга коьтерген.

Сен эдинь-ав. Йоксынъ янган сен юлдыз...
Дагестанлы сыйдынь ийги эдабын.
Аьр юректе калдыргансынъ, сеземиз.
Сувын бере сенинь салкын булагынъ –

Мактап сени энди йырлар туьземиз.
Расул кетпей, бизи минен яшайды.
Аьрекетин, емислерин береди.
Поэзиянь яраларга эм болды –
Аьр бир соьзинъ халк юрекке киреди.

Кобьширген А.КУЛТАЕВ.

ГАМЗАТОВ КУЬНЛЕРИ

Уллы поэзия байрамы

«Ак турналар» куьнлери бизим республикамызда коьп йыллар артта Дагестаннынъ халк шаири Расул Гамзатовтынъ баславы ман озгарылып басланган. Бу куьнлер дав майданларда ян бергенлердинъ эстелигине багысланады, эм шаир дуныядан тайганнан сонъ «Ак турналар» Гамзатов куьнлери деп аталып озгарыладылар. Онынъ гимны – Расул Гамзатовтынъ соьзлерине язылган Ян Френкельдинъ сав дуныяга белгили «Турналар» деген йыры. Бу ятлавды шаир самолет ишинде Япониядан СССР элине кайтып келеяткан заманда язган. Хирисима ериннен кызалактынъ кайгылы бактысы акында коьргенин эм эситкенин шаир ятлав сыдыраларына тоьккен.

2003-нши йылдынъ 3-нши ноябринде шаир арамьздан тайды, ама бизи мен дайымга калды онынъ поэзиясы эм «Ак турналар» Куьни – дайымлык эстелик эм ярык мунъаюв куьни. Бу куьнлер уллы дагестан шаирине юрек теренлигиннен уйкен сый этуьв, ян берген аскершилерге разы болув белгиси болып калмай, Сырт Кавказдынъ, Россиядынъ эм савлай ер юзининъ баьри халклары-

нынъ халклар ара терроризмге карсы турувда бирлесуьвликте белгилейди, савлай элимиздинъ, коьп миллетли Дагестаннынъ эм савлай Кавказдынъ маданиятына тагы эм тагы да эс каратып, Россиядынъ маданият яшавынъ эстеликли оьзгериси эсабында оьтеди. Быйыл «Ак турналар» Гамзатов куьнлери республикамыздынъ бас каласы Махачкаладынь Поэзия театрында уьш куьн узагында белгиленип озгарылды. Биринши куьн, 6-ншы сентябрьде, «Ак турналар сеслери» деген саниятлар выставкасы ашылды. Экинши куьн Расул Гамзатовтынъ яшав эм яратуьшылык йолы акында «Мой Дагестан. Исповедь.» деген художестволлык документальлик фильм коьрсетилди. Оннан сонъгы куьн туьстен сонъгы мезгилде поэзия суювшилер яслардынъ, ян сезимлерин ясырмай, Расул Гамзатовтынъ ятлавларын оқыганын сукланып тыньлайдылар. А кешки 18.30 саьатте Поэзия театрында конаклар туьрли сезимлерге бийлетип, россия поэзиясыннынъ кешлиги озгарылды.

Б.ИБРАГИМОВА

Партия садоводов – всегда с вами!

Дорогие дагестанцы!

В Российской Федерации более 60 млн. человек являются садоводами, огородниками и дачниками, в Республике Дагестан – более 0,5 млн. человек! Впервые в истории РФ на политическую арену уверенно и с большой надеждой вышла наша с Вами политическая партия – Всероссийская политическая партия «Российская партия садоводов» для объединения всех нас в единую и счастливую семью – семью садоводов. Вместе – мы огромная сила, которая имеет все возможности быть представленными в этом году в Народном Собрании Республики Дагестан для защиты интересов садоводов, в том числе по социальным вопросам.

Для Дагестанского отделения политической партии «Российская партия садоводов», основанная на базе одной из самых массовых общероссийских общественных организаций – Союза садоводов России, работа, связанная с решением проблем садоводов, не нова. Вот уже более 4-х лет как наша Общественная приемная и ее представительства регулярно занимаются решением проблем садоводов со всей республики, причем на безвозмездной основе.

Но, к сожалению, наши возможности не безграничны. Многие вопросы в сфере садоводства можно решить только на государственном уровне – в Народном Собрании

Республики Дагестан! Все кандидаты в депутаты Народного собрания Республики Дагестан от нашей партии включены в списки строго после их отбора в своих коллективах на общих собраниях. С уверенностью можем сказать, что наши кандидаты, являясь высокопорядочными людьми, готовы достойно представлять интересы садоводов в Народном Собрании Республики Дагестан.

Главная задача Дагестанского отделения политической партии «Российская партия садоводов» – оказать максимум помощи тем, кто трудится на земле – садоводам, огородникам и дачникам:

- создание для садоводов возможность жить на своем участке в комфортных условиях с развитой инфраструктурой – современными дорогами, электричеством, газом, водоснабжением, средствами связи;
 - обеспечение доступного и высокотехнологичного медицинского обслуживания;
 - качественное обучение детей в школах и детских садах в шаговой доступности;
 - обеспечение каждого проживающего на своей земле достойной работой;
 - обеспечение дальнейшего экономического роста Дагестана путем комплексного развития территорий;
 - повышения продовольственной безопасности республики, обеспечение возможности питаться каждой семье экологически чистыми продуктами и без генно модифицированных организмов (ГМО).
- Садоводы, направляя огромные народные инвестиции в экономику республики, производят значительные объемы овощей, фруктов и ягод, внося реальный вклад в укрепление продовольственной безопасности.
- Мы по праву гордимся своим трудом, превращая засоленные, не ухоженные

и пустые земли в цветущие сады!

Мы на переднем крае борьбы с крупнейшими компаниями, пытающимися посадить Российскую Федерацию на полную зависимость от заморских генно модифицированных фруктов и овощей, солений и других напичканных химикатами «продуктов».

Мы оберегаем свое здоровье, своих детей, внуков и всех тех, кто пользуется нашей продукцией.

Развитие садоводческой отрасли во многом зависит от развития садоводческих аграрно-промышленных предприятий, в связи с чем необходимо совершенствовать размеры промышленных садов. Концентрация плодовых насаждений и выращивание в крупных специализированных хозяйствах большого количества плодов определяют необходимость создания единого технологического процесса их производства, длительного хранения, переработки, товарной обработки и реализации (продажи) продукции в свежем и переработанном виде населению в течение всего года при рациональном использовании земли и трудовых ресурсов.

Развитие садоводства во многом зависит от качественного и своевременного регулирования аграрного рынка. Регулирование аграрного сектора экономики должно осуществляться в соответствии с рядом принципов, основными из которых являются:

- государственный аграрный протекционизм – защита отечественных товаропроизводителей и их рынков сбыта, поддержка в повышении конкурентоспособности выпускаемой продукции;
- создание благоприятной экономической и административной среды (снижение налоговой и административной нагрузки, доступность финансово-кредитных ресурсов);

- создание конкурентоспособной инфраструктуры;
- решение социальных вопросов.

На эффективное развитие садоводства заметное влияние оказывает наличие современных перерабатывающих линий и плодохранилищ, как в самих хозяйствах, так и на предприятиях по переработке плодово-ягодной продукции.

В условиях рыночной экономики на развитие садоводства существенное влияние оказывает уровень маркетинговой деятельности сельскохозяйственных товаропроизводителей.

Важнейшим элементом в совершенствовании форм ведения садоводства является реализация продукции, в которой главное – уменьшение числа посредников на пути движения продукции из сада к потребителю.

Продукция садоводства необходима не только для решения макроэкономических вопросов, но и, прежде всего, для оздоровления населения Дагестана, особенно детей, для обеспечения сбалансированного здорового питания.

Российская партия садоводов – всегда с Вами!

Единство садоводов, огородников и дачников – гарантия процветания каждой семьи Дагестана.

Уважаемые дагестанцы! Приглашаем Вас в большую и дружную семью садоводов – бюллетень № 6.

Региональное отделение Всероссийской политической партии «Российская партия садоводов» в Республике Дагестан.

АБЖИЛИК-2016

Уйгынлы оьтеди

Дагестанда быйылгы аьжилик кампаниясы тамамланды. Аьжилик кылмага баратаганлардынъ коьбиси буюьгунлерде Саудов Аравиясында орынласкан киели мусылман ерлерине етискенлер.

«Марва Тур» ООО компаниясыннынъ генераллык директоры Ахмад Хабибовтынъ соьзлерине коьре аьжиликке баратаганларды йолга салув иси уйгын-

лы аьлде оьтеди: Махачкаладагы Орталык юма межигитиннен аьжиликке барувшылар ДР Коьлик, энергетика эм байланыс министрствосы берген автобуслар ман «Уйташ» аэропортына еткерилдилер.

«Ол зат бек онъайлы, неге десе аэропортта аьжиликке баратаганлардынъ эм оларды озгаратаганлардынъ коьлеми баска йыллардагындай болып, оьзгер-

лерге буршав бермейди», – деген А.Хабибов.

Аьжиликке барувды аьзирлев эм уйгынлап оьткеруьв быйыл республикада йогары дережеде озгарылып турады. Август айдынъ ортасында биринши керем аьжиликке баратаганлардынъ ортак йыйыны озгарылган эм сонда 2 мыньга ювык эрлер мен хатынлар катнасканлар. Олар ман аьжилик кампаниясын

уйгынлаушылар, солай ок бу кампания бойынша куьлук этетатаган министрстволар эм ведомстволар ваькиллери йолгысканлар.

Быйыл Дагестанга аьжиликке барувга Россиядынъ баьри де регионлары ман тенълестиргенде, энъ де коьп квоталар берилген. Аьжилик кампаниясында республикадан баьриси 6 мыньнан артык аьдем ортакшылык эткен.

Оълисин сыйлаганнынъ - тириси аш калмас

Аъдетлер – кайсы заманларда да бизим янымызда эм бизи мен бирге. Аъдем тувганнан яшавдан кешкенше аъдетлер тутпага керек болады. Ол – бизим миллети-миздинъ бир айырым нышаны. Аъдет тутпаган аъдемлер халкымыз арасында эдапсыз атка да тагылмага болады. Элбетте, ата-бабаларымыздан калган ийги аъдетлеримиз тутылмага да керек болар. Сол да сыйлавдынъ, халктынъ халк болып сакланувынынъ бир кеби болады.

Бизим ногайымызда да яхшылык пан да, яманлык пан да байланыслы аъдетлер бар. Тек ызгы йылларда бизим халк сол бар, болган аъдетлерге устепейлер де косадылар, сол заман бир аз акксиклер де кетеди.

Аъли соьзим меним ис йолдасым Г.Бекмуратовдынъ «Яхшылыкка йолдас болайык» деген макаласы акында. Бу макаласында автор бизге бек якин аъдетлердинъ бириси – оъли, оны аъдетке коьре йолга салув акында айтады. Автор коьретпаган тема бек маънели. Оъли мен байланыслы аъдетлерди де тутпага борышлы-

мыз. Онынъ да оьзининъ тутылмага керек йорыклары бар: оълиди аьруьвлев, кепинге салув, окълмага керек дуалары. Оълиди мезарга аькеткеннен сонъ да мейит койылганша этилетаган дуалары да бар. Уьйден оъли шыкканнан сонъ кардаш-ювыкларынынъ да борышлары кутылмайды. Олар, бизим аъдетлеримизге коьре, этилетаган дуа асларын, эплерине коьре озгармага кереклер, оьзлерин тийисли кепте юритпеге де борышлар бар. Элбетте, бизим халкымызда, эл арасында юре келип эситкеним бар, оълиден сонъ кайгырув 40 куьннен артык болмага керек тувыл деп, эри оьлсе, тек онынъ кыркына дейим, биревлер уьш-ети куьнге дейим, хатыны кара киймеге болады дейдилер. А мен энемнен эситкеним бар – бизим халкта кайгырув туьс ак болган экен. Аъли бизде кимлерден коьрип билмеймен, кара киедилер. Аз болса, кырк куьн тувыл (сол куьн шешетаганлар да йолыгады), бир йыл узагында кайгырганларын билдирип, шынъдай кара кийген хатынлар коьп болады. Элбетте, ашувлы, яслай кеткен ювы-

клары, увыллары, кызлары уьшин кайгыратагандырлар. Бу ерде ювыгын йойганга кара кийим тувыл, кайдай баалыклар да коьмекши тувыл, онынъ йойымы толыстырылып болмайды. Кара киймеге де ден савлык та керек, кара кийгеннен сонъ оьзинди каьмбил этип юритпеге де керексинъ. Бу ерде анамнынъ ялгыз аьптеси яшавдан кешкенде кара кийгени эсиме туьседи. Мен сол шакарда баслангыш классларда окъйтаган бала эдим, болса да коьз алдымда – анамнынъ уьстине кийген кийими, буздай катып турган сусы, коьмекейине сыймай турган коьзяслары. Ол сол заманларда бир ерге де бармай, аъдемлердинъ хабарларына коьсылмай туратаганы эсимде. Сол да мага кара кийген аъдемнинъ уьлгиси болып калгандыр, а буьгуьнлерде мен кара кийген аъдемнинъ завькланып куьлгенин де, яхшылыкларга барганын да коьремен де, сейирге каламан. Ол зат дуьрис деп ойламайман. Билмеймен, мени мен макул болганлар да, болмаганлар да, белки, болар. Сол уьстилерине кара кийгенлердинъ эдапсызлыгын коьр-

сем, бирерлерде – аьши алдын кара кийгенлердинъ оълилери баска болган боляк деген ойга да каламан. Аьр бир аъдемнинъ оълиси оьзине аьзиз экенин де анълайман, яшав бойынша сол кайгырувдан сонъ ярык куьнлердинъ де болягын билемен, аъдем йылавдан сонъ куьлгенин де коьрегимди тувра билемен. Яшав, элбетте, бир ерде токтамайды. Оъли де болады, тувган да болады. Тек аьр заттынъ оьз тутылмага керек йорыклары, аъдетлери бар. Кайгырып кара кийген аъдемнинъ коьнъилин де авламага керек, ол да тири ян, тек сол аъдемлер эл арасында тийисли кепте оьзлерин юритип яде болса, оьзимизде бар аъдетлерди тутып, йокларды баска халклардан алмай койса ярамай ма экен?!

Яс, ашувлы оълилер аз болса, ясуьйкенлеримиздинъ тилеклери каьыл болып, элимизде эмишлик болса, боьтен де аьруьв болар эди. Аьр биринъиздинъ уьйинъизге – яхшылык, дайым яхшылыкка йолдас болайык.

Г. САГИНДИКОВА.

МАЪСЕЛЕ

Автомобиль. Коьмекши ме яде коьрге салувшы ма?..

Дуньяды бийлеген цивилизациядынъ онъайлыклары бизим шоьлликлерге дейим етип туры. Аьвелде агаш тегершикли ат арба ман куьнин кеширген ногайымыз, Кудайга шуькир, соны энди музейге тапшырып, коьп туьрлы онъайлы енъил эм юк тасувшы автомобильлерге олтырып элимиздинъ йолларында кезеди. Автомашина техникасынынъ шоьлге келуьви уьй аьлдерде куллыкларды битирмеге, катнасувга уьйкен коьмек болады. Коьликсиз яшавды энди коьрип болув кыйынлы!..

Ама соны ман бирге ызгы йылларда уьйкен авыр, бир неше аьеллерге кара кайгы аькелген эм аькелип турган маъселе алдымызга шыгып туры. Ол бизди ойландырмай эм халк бойынша язылмаган тийисли бир карар алдырмай болмак. (Тек болар ма экенмиз алып?).

Оьткен айда ызлы-ызыннан (араларында куьн де оьтпегендир) эки яс ердеслеримиз авыр кателенип, йол уьстинде ян бердилер. Янъыларда тагы да бир неше аъдемлер... Оннан алдынгы йыллардагы йол-коьлик катесиннен кеткен авылдасларымыз ша?.. Статистика аявсыз билдиреди: сонъгы 5-10 йыллар ишинде 30-дан артык авылдасларымыздынъ, автомобиль ишинде кателенип, оьмирлери уьзилген. Олардынъ биревлери аьли 20 ясына да толмай яшавдан айырдылар. Кеткенлер кеттилер, Алла оларга тынышлык берсин, ама сондай кезекли йол-коьлик катесиннен сонъ бизим уьйлерге, авыл-элимизге келетаган кайгы-

дынъ оьлшемин ким шегип караган экен?.. Тек эндиги сама бу ислер азаяр деген сайын аьли де йолларымызда парахатлык туьзилмейтаганы янга коркыныш салмай болмайды.

Сонъгы йылларда район ериндеги автомобильлер саны бир неше кереге оьскени – коьз алдында. Айтпага, район орталыгынынъ кайсы орамына кирсенъ де, аьр бир азбар янында 2-3 автомобиль коьресинъ. Ол зат орам йол юрисине онъайсызлык тувдырады. Аьлиги заманда автомашинага минмеген аъдем йоктыр: кавдыраган карт та, эринлеринде суьт тамшылары кеппеген яс та, бала-бакадынъ, хатын-кызлардынъ оьзине дейим!.. Бизим яшавда коьп керекли кеспилер бар: курувшы, врач, оькытувшы, водитель... Ама еткен-еткен аьр бир аъдем уста курувшы, суьлпылы врач, билимли оькытувшы яде ийги водитель болып болмайды! Табиат бизди соьйтип яраткан. Тек биз оьзимиз буьгуьнлерде соны ман макул болсак та, руьлден коьлымызды айырмаймыз: автомобильди айдап болатан да, болмайтаган да йоллар ман соларды куьвуда!.. Сол ок статистика билдиргенлей, куьн сайын бизим район йолларында 30-40 кере йол юрисин бузувлар, авариялы аьлдер туьзиледи. Куьн сайын да, аъдемлер кателенмесе де, автомашиналар бир-бирисине урынадылар. Дуьрис, бизде йол юрисининъ правилоларын тутатаганлар да аз тувыл. Ама, бизге коьре, тутпайтаганлар саны куьннен-куьнге артып барады.

Оларды бирев де дембисине йолыктырмайды. Йолыктыраак аъдемлер де бизде коьринмейди. Сол себептен алдынгы йылларда милицияда ислеген бир ветеран, юрис куьшли болган, йол участокларына видеоканалар салмага керек деген ойын айтты. Соьйтип, правило бузувшыларга штрафлар салув керек. Бизде тоьлемесе де, районнынъ тысына шыкса ок оларга арман йол ябык. Сол зат сама вайымсыз водительлерди, белкиси, айыктырар.

Экиншилей, авыл эм орам йоллары да бизде мактагандай тувыл. Орамлар тар, йоллар бузык. Авыллардагы орам йолларын туьзетуьв акында да ойламага заман коьпте еткен.

Уьшиншилей, бизим водительлердинъ хыйлысы автомашиналарын уьйкен тезлик пен айдайдылар. Мысалы, редакциядынъ янындагы А.Асанов атын-дагы орамы ман. Бу орам йолы ман водительлердинъ коьбиси, тап тойга кешиккен конак кимик, алгасап кувадылар. Бу орам ман балалар бавга барадылар, окувшылар эки школага карап юредилер. Йолдынъ, Баьтирлер аллеясыннан шыгып паркка киретаган ерине сама пешеход белгисин, «ятак полицейскийлерди» салув керек болар. Бу ойымызды район орталыгынынъ етекшиси Зейдулла Курманович дуьрис коьрер эм соравды шешер деп сенемиз. Йол-коьлик кателерининъ бас себеби – автомашиналарды йогары тезлик пен айдав. Бир зат болатан болса, ушкан кустай келеткан коьликти йорык ким

токтатып болар?..

Авариялардынъ тагы бир себеби – водительлердинъ руьлге «кейпленип», бирерде тап эсирик аьлинде олтырувы. Быйыл язлыкта район больницадынъ ювыгында сондай бир куьлдей эсирген яс водитель яв келеткан хатынларды тамам урмага калганы эсимде. (Совет заманында «Руль артында эсирик – кыянатшы» деген соьз бар эди). Ол куллык этип яавлар юретаган сокпак пан айдап кетти. Мунавай кыянатшылардынъ юрисин ким иркпеге керек? Баска ерлерде гаишниклер куллык этип сондайлардынъ артыннан куьвип, керек болса тапанша атып токтадылар. Неге бизде тергев йок?! Сыйлы «Ногайский район» МО администрациясы кайда карайды? Гаишниклерге де токтатув десе, салып келип бир тиревинеси болмаган паьыр водительлерди токтадылар, оларга тек куьши етеди. Бу ерде район яшавшылары совет заманларында гаишник болып куллык эткен Оспан Тенгизовты (Алла ога тынышлык берсин) ийги соьзи мен эскердилер. Ол оьзининъ авыр мотоцикли мен йол юрисининъ правилоларын бузатаганларды токтатаганын баьриси де яркын коьрим этип коьрсетеди. Ондай куллыкшылардынъ ис суьлыбын иш ислер куллыкшыларына куьн сайын эсине салып турув керегеди! Кайсы бир элде Оспандай аъдемлерге эстелик те салган болар эдилер. Ол йол юрисининъ правилоларын бузган оьзининъ кардашларына да хатер этпеген дейдилер. Эм соьй-

тип олардынъ да хыйлысынынъ яшавын аман калдырган болар, неге десе йол уьстинде правилоды бузган аъдем оьз яшавына да коркынышлык тувдырады.

Булай ислерден сонъ бизим ямагат организациялар район бойынша ямагат пан йыйынар оьткермеге тийисли. Янъыларда Куьнбагар авылында йол-коьлик катесиннен ян берген яс ердесимиздинъ дуьвасында авыл имамы Мурат Болдаев оьз ниети мен ямагатка соьзин каратты. «Оьрметли яслар! – деди ол. – Келинъиз, йолга коьлик пен шыкканда сак болайык, саьыр айдайык. Биз керекли еримизге 1 саьатке кеш етейик, тек аман-эсен етейик. Ата-аналарымыз акында ойлайык, оларга язык этпейик. Сиз коьликлеринъизге деспилер, дуалар илесиз, ама олар йолда сизди сакламайды. Йолда сизди оьзинъиздинъ саьырлыгынъыз саклар». Алла разы болсын сага, Мурат-иним! Соьйтип баьри имамлар, моллалар, ясуьйкенлер, авыл аькимбаслары аьр заман яслардынъ эслерине салып турмага борышлы. Неге десенъиз, ясларымыздынъ кателенип таювында бир ягыннан биз, ямагат, куьнали!

Совет заманларында автомашиналардынъ кабиналарында «Водитель, мутпа, сени уьйинъде куьтедилер!» деп язылатаган эди. Аьлиги заманда мен автомашиналар ишлерине «Автомашина оьлим уьшин тувыл, яшав уьшин этилинген», – деп яьса, ийги болар эди деп ойлайман. Йол шетлерине де сондай акыл беретан соьзлерди язып илуьв керек болар.

М.ХАНОВ.

Биювдинъ саввлели толкынында

Альмира Тунгатарова-дынъ аялы бала заманынан алып окутувшы болмага эм бийимега уйкен суыймлиги бар эди. Биринши школа окутувшысы Кизлярхан Бийсултановна Кулунчакова акында аруув эскерувлери сакланган. Биринши окутувшы тек билим дуньясына ашкыш болып калмай, баслапкы шагында класс ишинде ялгыз янган юлдыз кимик баъри ягыннан да оззи коьрим болады. К.Кулунчакова балалар ман куллык юритпеге бек суьетаган эди. Олар ушин биювлер салып, балаларды биюв обнерининъ бийик оьрине миндирмеге шалыскан. Альмира, кайшан да, сол биювлерде орта орынларды тутып келген, кайсы биювге де окутувшы шалыскыр сезгир талдай белли талаплы кызды бас роллерге салаган эди.

Биюв саниятына ымтылысы ога Дербенттеги педучилищесининъ школага дейимги тербиялав боьлигине туьсип окумага амал берди. Соны кутарган сонъ Терекли-Мектебтеги «Юлдыз», Таьтли-Булакгагы «Колобок» балалар бавларында тербиялавышы болып иследи.

1990-ншы йыллардынъ басында атасы Альмирады «Айланай» фольклор-этнографиялык ансамблине аькелди. Болса да яшавда туьзилетаган кайбир аьллерден себеп ол оззи окуган Дербентке кетип, мундагы «Дербент» деген йыр эм биюв ансамблинде 1996-ншы йылдан 2003-нши йылга дейим куллык этти. «Дербент» ансамблинде А.Тунгатарова солистка, балет артисткасы, кеделер куьбининъ хореографы болып иследи. Сол йылларда Махачкалада оьткен республикалык бир байрамда онынъ обнерин «Айланай» ансамблининъ ол йыллардагы художестволык етекшиси Умар Ваисов коьрип, миллет обнер коллективинде куллык этпеге маслагат берди. Соьйтип, Альмира 2004-нши йылдынъ басында тувган ансамблине кайтады. Кесек заман ол мунда кеделердинъ хореографы болып куллык этеди. Соньында Мурат эм Умар Ваисовлар, «Айланай» патшалык ансамбли деген статусын алган-

да ок, А.Тунгатаровады бас балетмейстер этип беркитедилер. Соны ман ол эндигиси мундагы кеделерди де, кызларды да биювлерге уйретеди. Ансамблде ислеьттып, А.Тунгатарова оззи де «Домбыра», «Дослюк», «Хан Ногай» (тарихте айтувлы Ногай оззи хан болып болмаган, ама Ордадагы ханлардынъ политикалык дережелерин белгилеп турган. – М.Х.), «Мырат», «Турналар», «Катар каз» деген биювлерди салган. Былтыр Махачкаладагы маданият эм саният колледжин окуып кутарды эм яратувшылык коллективлер етекшиси деген кеспиди алды.

«Дербент» ансамбли мен бирге А.Тунгатарова республикадынъ куббыла ягын кезип шыккан, Турцияда оьткерилген тюрк халклар обнер фестивалеринде катнаскан. Оннан сонъ «Айланай» ансамбли мен Чебоксары, Элиста калаларында, Астрахань областинде, Карашай-Шеркеш Республикасында конакта болган.

2013-нши йылда район маданият тармагында «Карлыгашлар» деген балалар биюв эм йыр ансамбли туьзилгенде, маданият управлениесининъ етекшиси Яхья Таймасхан увылы Кудайбердиев Альмирага бу ансамбль мен де ислемеге кенъес этти. Ога дейим ол А.Джанибеков атындагы орта школасында биюв кружогын юриткен. Сол себептен А.Тунгатарова

яны туьзилген ансамбльге «обзининъ балалары» ман бирге келди.

«Карлыгашлар» – ол дуьрысында да ызгы йыллардынъ яркын маданият табынышларынынъ бири. Язгы таньда орамдагы электрокуьрыклардынъ теллеринде сыдыралар ман тегис коьнып сарнаган карлыгашларды ким коьрмеген? Яны яс обнер ансамбли балалар карлыгашлар кимик элимиздинъ келеектеги яны таньларын оз йырлары эм биювлери мен аттырсын деген ырым ман аталган болар. Энь де маьнелиси, карлыгашларда бийик коьгилдим оьр эм уйкен эркинлик бар. Ушсынлар, обнери мен ерин йигерли кепте суьйинтсинлер!

«Карлыгашларда» да Альмира «Коьнъл толкыны», «Кавмак», «Кийгизим» эм сондай баска биювлерди балалар ушин салган. Былтыр Хасавюртка барып, яны кийимлер тиктирген. Бу ягыннан ата-аналар коьмеклерин эткен. Ансамблде 5 ясыннан алып 15-16 ясына дейим балалар ортакшылык этедилер.

– Бийимесем, мага коьре, тоьгеректеги дуньятын баскандай, – дейди А.Тунгатарова. – Бир авыл анекдотында авырып яткан бир аьдемнинъ уйине йолавышы кисе келеди экен. Кисидинъ соравына ол мен коьптен авырымман, буьгуьн оьлеекпен дейди. Сонда кисе ога тур да бий,

бийисень оьлмеексинъ дейди экен. Уй иеси турмага да ымтылмайды. Кисе коймайды. Ызында ол турады эм бийиди. Соьйтип таньлагы куьнге етеди. Экинши куьн де бийиди, сол куьн де авырмайды. Соны ман куьн сайын бийип-йырлап, тап буьгуьнге дейим еткен дейдилер. Мен де солай, бир куьн бийимесем авырымман. Мен аялы оз еримди, яшавда оз орынмды таптым деп ойлайман. Халкымнынъ обнер уьлисине озимдикин коьсув – яшавда оз ызымды калдырув. Мага энъ баалы зат сол.

Альмира балаларды бек суьеди, ама оларга биювден дерис береятканда каты да болады. Болса да балалардынъ биреви де ога оькпелемейди. Бир ата-ана да шагынмайды. Ол дуьры йолы ман каты. Тек, обкнишке, бирерде коьнъл де буьзылмай болмайтагандыр, неге десе маданият тармагына элимизде бола-болганлы коьп карьж шыгарылмайды. А шешилмеге тийисли маьселелер аз тувыл. «Айланайда» да, «Карлыгашларда» да заманга келисли оньайлыклары ман яркыраган оз меканлары йок. Ол зат бизим биювшилерге профессионаллы биювши болмага мырсат бермейди. Альмира Орашовна баъри ягыннан да оньайлы Маданият меканы болса экен деп куьрсинеди. (Бу маьселе белгиле маданият аьрекетшилери миз бен дайым да коьтериледи). Ол солай ок маданият тармагында керекли кадрлар етиспевлиги акында да айтады. Элимиз бойынша маданият куллыкшыларынынъ кыйын акалары тийисли оьлшемге дейим коьтерилсе, бирев де баска якларга кетпес эди дейди. Болса да буьгуьнлерде, баъри кыйынлыкларга да карамастан, маданият тармагында тек Альмирадай исине, халкына алал аьдемлер куллык этедилер.

Ол аьрекетшил кыскажылы: тигип, суьврет ясап, туьрли биюв кийимлерине эскизлер аьзирлеп, оззининъ уй куллыкларын битирип те уьлгиреди. Сондай хатынлардынъ аркасы ман тек маданият тувыл, савлай элимиз буьгуьнлерде аягына тирелип туры.

М.ХАНОВ.

Суьвретте: А.Тунгатарова биюв аьсеринде.

бизим хабарласув

Ден савлык – бас байлык

Яныларда Россия Федерациясынынъ Советинде, социаллык политика бойынша Федераллык Советининъ савлык саклав Комитетининъ эксперт советининъ, «Шек авырувлары болган аьдемлерге медициналык ярдам этуьв» деген темага багысланып, йыйыны болып озды, эм 2016-ншы йылдынъ 19-ншы май куьни – Халклар ара шек авырув ман куьресуьв куьн деп токтастырылган. Сол озган йыйыннынъ тамамларына коьре, шек авырувлы аьдемлерге кайтип медициналык ярдам этпеге кереги акында белгиленген.

Ногай районуьмыз бойынша да сол авырув ман кыйналатаган аьдемлерге де ярдам этиледи. Сол авырув сырларына кайдайлар киретаганы, себеплери эм эмленуьви акында бизге Ногай ЦРБ врач-терапевти К.Сабутова хабарлайды.

– Куьмисхан Бегалиевна, бизим газета окувишыларыьмызга шек авырувга кайдай авырувлар киретаганы эм уйкен аьдемлерде сол не себептен болатанын билдирмеге тилек саламыз.

– Шек авырувлар бир неше туьрли боладылар. Солардынъ баъриси де карын-шек боьликлерининъ бир кесеги зарарланув ман байланыслы болады.

Шек авырувларга Крона авырувы, язвалы шаньшув киредилер, солардынъ да оз баскалыклары боладылар.

Уйкен аьдемлер де шек авырувлар ман тез-тез авырийдылар. Аьдемнинъ шек карын тракты бек авырувга енъл берилетаган муьше. Бу авырувдынъ себеплери де туьрли боладылар: биревлерде аьдем шаркына туьрли бактериялардынъ туьсуьви мен байланыслы, баскаларда йынысында болган болса, коьшпеге болады, дуьры азык-туьликлерди кулланмав да шек авырувга аькеледи.

– Авырувдынъ оз себеплери де бардыр, соларды да бизге билдириньизтагы?

– Бу авырувдынъ озиндей болып, себеплери де туьрли – енълден авырга дейим де боладылар, сол да шек карыннынъ кайсы боьлиги зарарлы экенинен себепли. Авырувлы аьдемнинъ иши юреди, катады, уйкен даьрети канлы болады,

тили ак-куьлтуьс болмага болады, ашавы осалланады, шеккиси йойылады, шаркы тоньдырады, каны азаяды. Эгер сол себеплер болса, уйде ятып турмага ярамайды, тез аьрекетте врачка бармага керек.

– Тири аьдем авырмай да болмайды, авырыган аьдемнинъ шек-карыныннан баска муьшелерине зьян келмеге бола ма?

– Элбетте, аьдемде бир керек тувыл муьше де йок, аьр бирисининъ оз борьшы, аьрекетти бар. Солардынъ бирисининъ аьдем шаркында толтыратаган аьрекетти буьзилса, баскаларга да кыйын болады.

Шек-карыны авырыган аьдемнинъ коьзлериннен алып суьеклерине дейим зарар тиймеге болады.

– Куьмисхан Бегалиевна, шек-карын маразы бар аьдемлерге кайдай эмленуьв йорыкларын оьтпеге керек болады?

– Шек-карын авырувлыды врач-терапевт яде гастроэнтеролог карамага керек.

Баслап авырувлы лабораториялык тергевлерди оьтеди, сога коьре эмленуьв йорыклары да туьзиледи. Авырувлы аьдем, бириншилей, ашайтаган асын тергеп турмага керек. Ога туьрли антибиотиклер де урылады. Шек-карын авырувы болган аьдемлерге хирургиялык эмлев йорыгы да болады.

– Куьмисхан Бегалиевна, сиз буьгуьнлерде суьлуплы врачлар саньна киресиз, ис аьрекетиньизди бардырган йылларыньыз ишинде кайдай туьрли шек авырувы болган аьдемлер мен де йолыгысканыньыз. Коьбисиние шек-карын авырув ман кайдай яслы аьдемлер авырийдылар?

– Шек-карын авырувы ман неше ясындагы аьдемлер де авырийды, ама бу авырув 30 яска дейим аьдемлерде коьп болады. Тек 50-70 ясларындагы аьдемлерде де болмайды деп айтып болмаймыз. Бу авырувда йыныс уйкен орынды алады, авырув бир аркадан ушиншидоьртиншисине коьшпеге амырак болады. Кайсы ерде де саклык тутып, ден савлыкка карап, тергелип турмага керек.

– Сав больнынъ, Куьмисхан Бегалиевна, бизге, бизим окувишыларыьмызга толы кепте явал бергениньизге. Баьриньизге де ден савлык.

Хабарласувды Г.Сагиндикова юриткен.

Яша, оьрлен!

Эльмира Кожаевага

Сен шаир эм	тапкансынъ.	Яша, оьрлен, Эльмира!
публицист.	Орыс, ногай тилинде,	Ярык болсын
Белгили тав,	Китапкер де	аьр куьнинъ.
шоьлликте.	язгансынъ.	Сондай кызым
Сени коьрсе юрегим,	Окыймыз, суьйинемиз.	меним бар деп
Куьлле ерден суьйине.	Яхшылыкта болармыз.	Дагестаным
Куьллык этип Элинъде,	Сени минен бирге биз –	суьйинсин!
Уьйкен сый да	Бар айтарга соьзимиз.	А.КУЛТАЕВ.

ЯРАТУВШЫЛЫК КЕШЛИГИ

Коьшпели елдинъ бесиги

«Шоьл тавысы» республикалык газетасынынъ бас редакторы Эльмира Юнусовна Кожаевадынъ аты республикамыз еринде белгили. Ол – РФ журналистлер эм РФ Язувшылар Союзларынынъ агзасы, ДР ат казанган маданият куьллыкшысы, ДР-нынъ уьшинши кере шақыртылган Халк Йыйынынъ депутаты. Танъла, 9-ншы сентябрьде, шаир Эльмира Кожаевадынъ, «Коьшпели елдинъ бесиги» деп, мерекели яратувшылык кешлиги озгарылады.

МАДАНИЯТ АЬРЕКЕТШИСИ

Сыйлы мереке

Россия халк артисти, ДАССР халк артисти Инесса Алимовна Курумовага уьстинмиздеги йылдынъ 30-ншы августында 80 яс толды. И.Курумова 1936-ншы йылдынъ 30-ншы августында тувган. 1962-нши йыл ол Москвадагы Б.Щукина атындагы Йогары театраллык училищеди тамамлаган. Кумык театрында 30 йылдан артык ислеген. Инесса Алимовна 80-нши йыллардынъ ортасынан алып М.Горький атындагы Орыс драматический театрынынъ артисти болады. 1997-нши йыл ол РФ ат казанган артисти, 2005-нши йылда болса – РФ Халк артисти деген атларды казанган. Ставропольдеги «Орыс классика» театраллык фестивалинде 1-нши дегреси диплом ман савгаланган. Тагы да ол Дагестан Республикасынынъ патшалык баргысыннынъ лауреаты болган. Инесса Курумовадынъ анасы Кавказда биринши Совет Союзынынъ халк артисти – Барият Мурадова. Атасы – РСФСР-дынъ халк артисти Алим Курумов.

СПОРТ

Баьтирдинъ эстелигине

Янъыларда Россия ногайларынынъ ФНКА Оьр советининъ карарына келили, Карасу авылында Эрклик орденининъ кавалери Алимхан Абдуллаевич Машаковтынъ эстелигине багысланган футбол бойынша районлар ара турнири болып озды. Карарга коьре белгиленген турнир йыл сайын 6-ншы июльде озгарылмага тийисли. Биринши турнирди Карасу авылынынъ ясларынынъ куьбине уйгынламага борыш берилди. Куьп сырасына Муратбек Байманбетов, Оразманбет Копиев, Арсланбий Аджатаев эм баскалар кирдилер. Карасу авылынынъ баславы куьбисосы турнирди уйгынлав уьшин Карасу авыл администрациясынынъ куьллыкшыларын эм «Агроплюс» ООО-ды катнастырды. Турнирде 11 команда ортакшылык этти. Тарумов районунынъ «Чубутла» командасы 1-нши орынды бийледи. Бу команда коьшпели кубокты алды, эм оларга савгага йыныслы куьлун берилди. Экинши орынды Карагас авылынынъ командасы бийледи. Оларга савгага меринос йыныслы кой тапшырылды. Уьшинши орынга Карасу авылынынъ командасы тийисли болды, оларга 3 мынъ маьнет акша берилди. Бу шара – келектеги эм аьлиги уьшин оьз янларын аямаган уьвилларга, биз, тирилер, этип болган энъ де киши зат болады. Олар оьз яшавларын Россия Федерациясынынъ боьлинмеслигин коршалавга бергенлер, – деп санаиды Россия ногайларынынъ ФНКА туьзилуьв департаменти.

РАЙОН ЯШАВШЫЛАРЫНЫНЪ ЭСИНЕ

Баьринъизди де катнаспага шақырамыз

НОРКА
ПО ЦЕНЕ
КУРТКИ

РАССРОЧКА 0-0-24
без первоначального взноса и переплаты

12 СЕНТЯБРЯ
Дом Культуры
г.Терекли-Мектеб
К. Маркса 52

- дубленки;
- мутоны;
- каракуль;
- бобр;
- пушнина;
- головные уборы.

ГАРАНТИЯ 2 ГОДА

МОРОЗКО
всероссийская меховая ярмарка

ЛУЧШИХ
РОСНИ
ТОВАРОВ

Белка

www.шубы-белка.рф
8-800-333-40-81
бесплатный звонок по России

Рассрочку предоставляет ИП Плотников Д.И. сроком 1–24 месяца без первоначального взноса

Куьнбатар авыл яшавшысы
Гульназ Руслановна Тангатаровага
28-нши августа 5 яска толганы ман

Яздынъ ялпак куьнинде
Бизим Гульназ тувыпты.
Буьгуьн болса кызымыз
Бес ясына толыпты.
Тетей, ата, ана, абай,
Сени соьйтип суьемиз.
Ашык болсын йолынъ деп,
Биз Кудайдан тилеймиз

Кутлавышлар: тетеси Танъбийке, атасы Руслан эм анасы Зарипат, абалары Зульфира, Альфира, Альмира, Юлдуз, Айнагуль, акасы Ислам, абалары эм акалары.

РАЗЫЛЫК

Мутылмас тыншаюв куьнлер

Август айынынъ баслапкы куьнлери бизим Червленные Буруны авыл школанынынъ ис ветеранларынынъ эслеринде мутылмас бир яркын ыз калдырды. Оьткен окув йылдынъ ызында, сонъгы занъ байрамында «Червленные Буруны» ООО племзавод етекшиси Аскер Оразалиевич Коккозов берген соьзин ыслады. Бизим буьгуьнги кыдырувымыздынъ уйгынлавышысы да ол эди. Аскер Оразалиевичтинъ куьш салувы ман биз – оьктувшылар Кара тенъиз ягаларында бес куьн узагында тыншайып кайттык. Биз Анапа каласына келгенлей, бизди Аскердинъ ис орыны бойынша орынбасары Залимхан Акмурзаев йылы йолыкты, ол болса, бизим келуьвимизге баьри керекли шартларды аьзирлеген эди. Мунда биз бир завькланып, балалыкка аьытлагандай сездик. Йыллардынъ озувы ман биз эсейсек те, янларымыз бан дайым яс экенимизди де сезбей болмадык. Биз – оьктувшылар балаларды оькытамыз, оьзимиз де солардан коьп затларга уьйренемиз, суьйинип те, суьйинтип те боламыз. Анапа ерлеринде бес куьн кайтип озганын да сезбей калдык. Каладынъ ярасыклы ерлеринде болып, таныстык, эстеликлеринде болдык. Аскер Коккозовтынъ уйгынлавы ман озган кыдырув куьнлеримиз бизге алдыдагы яшавга дем косты. Ога сондай иси уьшин уьйкен разылыгымызды билдиремиз. Аскер Оразалиевич, сага ден савлык, исинъде уьстинлик, яшавда – аьел наьсибин йораймыз. Оьктувшыларга сондай сый эткенинъ уьшин – савбол.

ТАЖИМУЛАЕВА,
ДР ат казанган оьктувшысы, ис ветераны.

Ленинаул школанынынъ оьктувшылар коллективи эм ис ветеранлары
АМИНАТ ЭСМАНБЕТОВНА БЕКЕЕВАДЫНЪ
оьлгенине каты кайгырадылар, онынъ аьелине эм кардаш-туьвганларына бассавлык йорайдылар.

Район Билим управленисининъ куьллыкшылары эм профсоюз организациясы Заур Амитович Динисламовка суьйикли
АНАСЫ
дуньядан тайганы ман байланыста каты кайгырувын билдирдилер, ога эм кардаш-туьвганларына бассавлык йорайдылар.

«ШОЬЛ ТАВЫСЫ»
(ГОЛОС СТЕПИ) (+6)

ТОКТАСТЫРУВШЫЛАР:
Дагестан Республикадынъ Халк Йыйыны
эм Правительствосы.

Бас редактор
КОЖАЕВА Э.Ю.

Газета коьлем коммуникациялар тармагында эм маданият калымжады коршалавда законодательстводы тутувга тергев салув бойынша федераллык службасынынъ

ЮФО бойынша регионалык Управленисинде регистрацияланган.

Регистрациялык номери ПИ №ФС 10-6455 (26 январь 2007 й.)

Колязбаларга рецензия берилмейди. Олар кери ызына кайтарылмайдылар. Авторлар ой токтастары редакциядыкы ман келисепке боладылар. Авторлар язылмалары уьшин яванлылар. ДР-нынъ Баспа эм коьлемлик коммуникациялар бойынша комитети.

Баспалавга кол басылуьв заманы – 17 саватте. Баспалавга кол басылган – 16 саватте.

Адрес редакции и издателя:
368850, Республика Дагестан, Ногайский район,
с.Терекли-Мектеб, ул.К.Маркса, 49
Газета «Голос степи».
Электронный адрес: sholtavisi@mail.ru
Официальный сайт газеты (www.golos-stepi.ru)
Телефоны:
Общий отдел – 21-4-71
Индекс – 51365

Газета выходит 52 раза в году.
Тираж – 2500 экз.
Цена – 5 рублей.
Реклама и объявления публикуются по договорным ценам.
Газета отпечатана в типографии ООО «Издательство «Лотос» по адресу: 367018, ДР, г.Махачкала, Проспект Петра I, 61.